Johansson Elina 28.10.2022

Energianeuvosto 25.10.2022

Kokous:

Energianeuvosto 25.10.2022

Energianeuvostossa käytiin periaatekeskustelu komission kaasumarkkinapaketista (kaasudirektiivi- ja kaasuasetusehdotukset) puheenjohtajan esittämien kysymysten pohjalta. Jäsenvaltioiden näkemykset erosivat toisistaan merkittävästi riippuen siitä, miten merkittävä energialähde maakaasu on jäsenvaltiossa sekä siitä, miten jäsenvaltio näkee maakaasuverkon hyödyntämispotentiaalin vetymarkkinoiden kehittämisessä.

Rakennusten energiatehokkuusdirektiivistä saavutettiin neuvoston yleisnäkemys. Puheenjohtajan kompromissi sai laajan tuen ehdotukselleen, joka muodostaa herkän kompromissin jatkoneuvotteluihin. Kolmikantaneuvottelut on tarkoitus aloittaa Ruotsin puheenjohtajuuskaudella.

Lisäksi energianeuvosto käsitteli komission 18.10. antamaa nk. kaasun solidaarisuusasetusta. Komissio esitteli asetusta energianeuvoston istunnossa ja keskustelua käytiin rajoitetussa kokoonpanossa lounaalla. Asetus sai lähtökohtaisesti hyvin myönteisen vastaanoton jäsenvaltioilta. Toisaalta monista asetuksen yksityiskohdista pyydettiin lisätietoa tai esitettiin potentiaalisia ongelmia. Sähkön hintakaton/hintaputken osalta käytiin vastaavaa keskustelua kuin Eurooppa-neuvoston yhteydessä 20.10. Komissio aikoo tehdä asiassa myöhemmin esityksen, mutta aikataulua ei täsmennetty. Nk. Iberian mallin eli sähkön tuotantoon käytettävän kaasun hinnan kompensoinnin osalta jäsenvaltioiden kannat jakaantuivat odotetusti eikä siitä esitetty komission puoleltakaan jatkoaskelia. Komissio totesi loppuyhteenvedossaan, että kaikkia esityksiä on edistettävä ripeasti, yhteisistä hankinnoista jäsenmailla on vahva konsensus ja se on operationalisoitava, Iberian mallista on eri näkemyksiä sekä hintakäytävässä samoin eri äänenpainoja (osa korostaa edistämistä, osa safeguards).Ylimääräinen energianeuvosto, jossa asetusta käsitellään, järjestetään 24.11.

Muissa asioissa Liettua vaati komissiolta toimia, joilla varmistetaan, että Valko-Venäjä ei laiminlyö ydinturvallisuusvelvoitteitaan. Komissio antoi myös tilannekatsauksen Ukrainan ja Moldovan energiasektorin tilanteeseen. Useat jäsenvaltiot ilmoittivat aikeistaan lisätä hätäapua Ukrainan energiasektorille

1. **Asialistan hyväksyminen (13560/22)**

Asialista hyväksyttiin.

2. **A-kohtien luettelon hyväksyminen (13570/22)**

A-kohtien luettelo hyväksyttiin.

3. **Kaasumarkkinapaketti (13236/22, 15111/21 + ADD 1, 15096/21 + ADD1)**

Komissaari Simson korosti avauspuheenvuorossaan, että vetymarkkinoiden sääntelyn lykkääminen lisäisi investoijien riskejä vetyinvestoinneissa. Simson myös katsoi, ettei ITO –mallia olisi perusteltua

ottaa käyttöön vetyverkkojen eriyttämisessä. Simson puolusti voimakkaasti uusiutuvien ja vähähiilisten kaasujen tariffialennuksia maakaasuverkoissa sekä rajaputkien 0-tariffia vedyn osalta päällekkäisten siirtomaksujen ehkäisemiseksi. Vedyn sekoitevelvoitteen osalta Simson piti 5 %:n vaatimusta rajaputkissa kompromissina. Yllättäen hän myös katsoi, että jäsenvaltiot voisivat silti asettaa omia tiukempia rajojaan omissa verkoissaan (Kirjoittajan huomio: kaksi viimeksi mainittua periaatetta ovat kyllä ristiriidassa keskenään. Komissiossa on tässä suhteessa tietokatkos tai pahimmillaan puutteellinen ymmärrys ehdotuksen vaikutuksista.)

FR korosti puheenvuorossaan, että vedyn käyttöönottamiseen tarvitaan kaikkia käytettävissä olevia menetelmiä. Uusiutuvan vedyn lisäksi tarvitaan myös vähähiilistä vetyä (myös FI, HU, SE). FR toi esiin kahdeksan jäsenvaltion laatiman kirjeen, jossa esitetty näitä asioita (myös SK, PL, HU, BG). FR totesi myös, että kaasumarkkinapaketti on sopeutettava kriisitilanteeseen ja otettava huomioon esimerkiksi toimitusvarmuus, varastointi jne.

CY ja LT korostivat pienten ja syrjäisten alueiden huomioimista säännöksissä. CY ja LT kannattivat myös mahdollisuutta muodostaa yhteinen kaasu- ja vetyverkonhaltija.

FI korosti pienten verkkojen huomioonottamista. Ei tulisi aiheuttaa kohtuuttomia lisäkustannuksia verkkoinvestoinneilla maakaasuverkkoihin vaan investointirahat tulisi käyttää erillisen vetyinfrastruktuurin kehittämiseen.

Jäsenvaltioiden kannat PJ:n esittämiin kysymyksiin:

<u>1. Vetymarkkinoiden aikataulu ja vetyverkkojen vertikaalinen eriyttäminen</u>

NL, PT, FI, LU, IE, DK, BE, HR, IT kannattivat komission ehdotusta (vuoteen 2031 mennessä eriyttäminen OU tai ISO-mallin mukaisesti).

Vetyverkkojen eriyttämisen sääntelyn siirtymäajan pidentämistä tai joustoa kannattivat CY, SK, EE, HU, SE, BG, MT, EL ja PL kannattivat vaihtoehtoa. PL kannatti vuotta 2036. NL ja BE ilmoittivat kannattavansa komission esitystä, mutta olevan avoimia myös aikataulun lykkäämiselle.

ITO-mallin sisällyttämistä sääntelyvaihtoehdoksi ja siirtymäajan säilyttämistä ennallaan kannattivat FR, DE, AT, LV ja FI, joka pitäen kuitenkin KOM:n ehdotusta parhaana. PL ja BG kannattivat ITO-mallin ottamista mukaan.

<u>2. Uusiutuvien kaasujen ja vähähiilisten kaasujen tariffialennukset maakaasuverkoissa ja rajatariffit vetyverkoissa</u>

I Rajatariffit vetyverkoissa

NL, ES ja FI ilmoittivat kannattavansa komission esitystä (0-rajatariffit 2031 alkaen). NL ilmoitti olevansa avoin myös aikataulun lykkäämiselle. PL ja HU vastustivat 0-tariffia rajaputkissa.

Vetyverkkojen 0-rajatariffien käyttöönoton siirtymäajan pidentämistä tai joustoa kannattivat MT, EL ja DE.

Vetyverkkojen 0-rajatariffien käyttöönoton siirtymäajan 2031 korvaamista menettelyllä, jossa kansallisen sääntelyviranomaiset tekevät yhteispäätöksen käyttöönoton ajasta ja toissijaisesti ACER, jos eivät saavuta yksimielisyyttä kannattivat AT, PT, FI (kannattaen ensisijaisesti KOM:n esitystä) ja SI.

II Uusiutuvien ja vähähiilisten kaasujen tariffialennukset maakaasuverkoissa

ES, CY, EE ilmoittivat kannattavansa komission esitystä. HR ja BG katsoivat, että uusiutuvien ja vähähiilisten kaasujen tulisi saada tariffietuja.

Erisuuruisia tariffialennuksia uusiutuville ja vähähiilisille kaasuille kannattivat DE, AT, LU, DK, MT ja EL kannattivat vaihtoehtoa. AT katsoi, ettei vähähiilisille kaasuille tulisi myöntää lainkaan alennuksia.

Vaihtoehtoa, jossa ei määritellä lainkaan tariffialennuksia asetuksessa, vaan se jätetään jäsenvaltioiden tehtäväksi, kannattivat FI ja DK.

NL kannatti vaihtoehtoa, jossa ei olisi lainkaan mahdollisuutta tariffialennuksiin asetuksessa eli myös uusiutuvat ja vähähiiliset kaasut siirretään maakaasuverkossa yleisillä tariffeilla.

3. Vedyn sekoitevelvoitteen määrittely

ES, DE, AT, IE, IT ja EL kannattivat komission esitystä (5 % rajaputkissa), vaikka suhtautuivat kriittisesti sekoitusvelvoitteeseen. SK katsoi, että niiden maiden, joilla naapureina on kolmansia maita, näkemykset tulee ottaa huomioon.

DK totesi, että voi hyväksyä sekoitusvelvoitteen, mutta raja-arvo on harkittava huolellisesti.

Vaihtoehtoa, jossa ei säädetä asetuksessa lainkaan sekoitusvelvoitteen maksimista eli vierekkäiset jäsenvaltiot ja niiden siirtoverkonhaltijat voivat määritellä sekoitustason keskinäisin sopimuksin kannattivat NL, FR, PT, CY, LV, FI (ollen valmis hyväksymään 2 %:n maksimiarvon), LU, BE, HR, SI, PL, HU ja MT.

Komissaari Simson katsoi loppupuheenvuorossaan, että vähähiilisten kaasujen mukana pitäminen on saanut kannatusta, mutta säätöjä voitaisiin tehdä. Vertikaaliseen eriyttämiseen toivottiin laajasti joustavuutta ja olemassa olevien vaihtoehtojen mukana pitämistä, mutta myös määräajasta kiinni pitämistä kannatettiin. Vedyn sekoitusvelvoitteen osalta jäsenvaltiot kannattivat laajasti kansallista päätösvaltaa. Simson ilmoitti tukevansa PJ:aa ja jäsenvaltioita, jotta voidaan edetä ripeästi esitysten kanssa.

PJ totesi, että eriyttämisen osalta näkemykset hajaantuivat: tuettiin eriyttämistä, mutta myös ITO-vaihtoehdon lisäämistä. Lisäksi määräaikaan haluttiin joustoa. Vedyn 0-tariffista rajaputkissa ei tullut selkeitä näkemyksiä. Sen sijaan vedyn sekoitevelvoitteen osalta selkeästi vastustettiin maksimirajan asettamista. PJ tekee uudet REV2 versiot, joiden käsittelyä jatketaan energiatyöryhmässä.

4. Rakennusten energiatehokkuusdirektiivi (13280/22, 15088/21 + ADD1)

Puheenjohtaja sai laajan tuen yleisnäkemykselle, joka muodostaa herkän kompromissin jatkoneuvotteluihin.

Kunnianhimoisempaa yleisnäkemystä vaatineet jäsenvaltiot jättivät lausuman kunnianhimon tason nostosta jatkoneuvotteluissa parlamentin kanssa.

Tämän lisäksi Espanja ja Kroatia jättävät omat lausumansa. Trilogineuvottelut on tarkoitus aloittaa Ruotsin puheenjohtajuuskaudella.

5. Komission ehdotus neuvoston asetukseksi solidaarisuuden edistämiseksi koordnoiduilla kaasun hankinnoilla, kaasun rajat ylittävässä vaihdannassa sekä luotettavilla hintaindekseillä (COM 2022 549 final)

Komissio esitteli asetusta energianeuvoston istunnossa ja keskustelua käytiin rajoitetussa kokoonpanossa lounaalla.

Asetusehdotus sinällään sai varsin positiivisen vastaanoton, samalla kun monista säännösten yksityiskohdista pyydettiin lisätietoa tai esitettiin potentiaalisia ongelmia. Useat maat katsoivat, että ripeä eteneminen on tärkeää. Sähkön hintakaton/hintaputken osalta käytiin vastaavaa keskustelua kuin Eurooppa-neuvoston yhteydessä; komissio aikoo tehdä esityksen, mutta ei ilmeisesti välittömästi. Nk. Iberian mallin eli sähkön tuotantoon käytettävän kaasun hinnan kompensoinnin osalta jäsenvaltioiden kannat jakaantuivat odotetusti eikä siitä esitetty komission puoleltakaan jatkoaskelia. Muutamassa kommentissa muistutettiin toimitusvarmuudesta.

Komissio totesi loppuyhteenvedossa, että kaikkia esityksiä edistettävä ripeasti, yhteisistä hankinnoista jäsenmailla on vahva konsensus ja se operationalisoitava, Iberian mallissa eri näkemyksiä sekä hintakäytävässä samoin eri äänenpainoja (osa korostaa edistämistä, osa safeguards).

6. Muut asiat

Liettua vaati komissiolta toimia, joilla varmistetaan, että Valko-Venäjä ei laiminlyö ydinturvallisuusvelvoitteitaan. LT sai laajaa tukea vaatimukselleen komission toimista.

Komissio antoi tilannekatsauksen Ukrainan ja Moldovan energiasektorin tilanteeseen. Useat jäsenvaltiot ilmoittivat aikeistaan lisätä hätäapua Ukrainan energiasektorille.

Suomen edustajat:

TEM
Elinkeinoministeri Mika Lintilä
Osastopäällikkö Riku Huttunen
Ministerin erityisavustaja Hannes Torppa
Ministerin virkamiesavustaja, EU asiat Nina Alatalo
Hallitusneuvos Arto Rajala

EUE
Pysyvän edustajan sijainen Tuuli-Maaria Aalto
Erityisasiantuntija Ville Niemi